

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE

**KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA
ZAKONA O POSREDOVANJU PRI ZAPOŠLJAVANJU I PRAVIMA
ZA VRIJEME NEZAPOSLENOSTI**

Zagreb, listopad 2010.

**KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA
ZAKONA O POSREDOVANJU PRI ZAPOSŁJAVANJU I PRAVIMA
ZA VRIJEME NEZAPOSLENOSTI**

Članak 1.

U Zakonu o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti (Narodne novine, br. 80/08 i 94/09), u članku 3. stavak 4. mijenja se i glasi:

"(4) Srednjoškolske ustanove mogu obavljati poslove posredovanja za povremeni rad svojih redovnih učenika u zemlji, a iznimno i za redovne učenike drugih srednjoškolskih ustanova sa sjedištem u istoj županiji, na temelju pisanog sporazuma kojeg su dužne dostaviti ministarstvu nadležnom za rad."

Članak 2.

U članku 10. podstavku 6. iza riječi: "rad" briše se zarez i dodaju riječi: "i korisnika obiteljske mirovine kojemu se ta mirovina ne isplaćuje,".

U podstavku 7. riječi: "prijevremenu starosnu mirovinu i" brišu se.

Članak 3.

U članku 17. stavku 1. podstavku 8. riječi: "prijevremenu starosnu mirovinu," brišu se, a iza riječi: "obiteljsku mirovinu" dodaju se riječi: "koja joj se isplaćuje".

U podstavku 10. riječi: "volonterski rad" zamjenjuju se riječima "stručno osposobljavanje za rad bez zasnivanja radnog odnosa".

Članak 4.

U članku 42. stavku 1. broj: "50%" zamjenjuje se brojem: "35%".

Dosadašnji stavak 2. briše se.

U dosadašnjem stavku 3. koji postaje stavak 2. riječi: "i 2." brišu se.

Dosadašnji stavak 4. postaje stavak 3.

Članak 5.

U članku 43. stavku 1. broj: "50%" zamjenjuje se brojem: "35%".

Dosadašnji stavak 2. mijenja se i glasi:

„(2) Najniži iznos novčane naknade ne može biti niži od 50% iznosa minimalne plaće, umanjene za doprinose za obvezna osiguranja utvrđene posebnim propisom, osim u slučaju kada se visina novčane naknade određuje prema postotku vremena provedenom na radu.“

Članak 6.

U članku 44. stavku 2. iza riječi: "godine" dodaju se riječi: "i kojoj nedostaje do 5 godina do ispunjenja uvjeta dobne granice za stjecanje prava na starosnu mirovinu".

Članak 7.

Iza članka 44. dodaje se članak 44.a koji glasi:

"Članak 44.a

(1) Trajanje prava na novčanu naknadu iz članka 44. stavka 1. Zakona o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti (Narodne novine, br. 80/08) može se produžiti nezaposlenoj osobi ako:

1) je u evidenciji Zavoda neprekidno više od 12 mjeseci i

2) je u cijelosti iskoristila pravo na novčanu naknadu utvrđenu na temelju Zakona o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti (Narodne novine, br. 80/08).

(2) Pravo iz stavka 1. ovoga članka produžava se nezaposlenoj osobi u trajanju od:

1) 30 dana ako je iskoristila utvrđeno pravo na novčanu naknadu od 360 do 450 dana,

2) 60 dana ako je iskoristila utvrđeno pravo na novčanu naknadu od 270 do 330 dana,

3) 90 dana ako je iskoristila utvrđeno pravo na novčanu naknadu od 180 do 240 dana,

4) 120 dana ako je iskoristila utvrđeno pravo na novčanu naknadu od 90 do 150 dana.

(3) Visina produžene novčane naknade iz stavka 1. ovoga članka utvrđuje se u visini 35% od osnovice utvrđene prema odredbama članka 41. Zakona o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti (Narodne novine, br. 80/08), a ne može biti viša od 35% iznosa prosječne plaće isplaćene u gospodarstvu Republike Hrvatske u prethodnoj godinu prema posljednjem službeno objavljenom podatku.

(4) Zahtjev za produženje prava na novčanu naknadu nezaposlena osoba može podnijeti u roku od 30 dana od dana nastupanja okolnosti vođenja u evidenciji Zavoda neprekidno više od 12 mjeseci.

(5) Nezaposlena osoba koja se vodi u evidenciji Zavoda neprekidno više od 12 mjeseci, a korisnik je prava na novčanu naknadu u trajanju dužem od 360 dana, zahtjev za produženje prava na novčanu naknadu može podnijeti u roku od 30 dana od dana isteka utvrđenog prava na novčanu naknadu iz članka 44. Zakona o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti (Narodne novine, br. 80/08).

(6) Nezaposlenoj osobi pravo na produženje novčane naknade iz stavka 1. ovoga članka pripada od dana podnošenja zahtjeva.

(7) Pravo na produženu novčanu naknadu iz stavka 1. ovoga članka prestaje nezaposlenoj osobi ako nastupe slučajevi iz članaka 47. i 48. Zakona o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti (Narodne novine, br. 80/08) i ne može se nastaviti isplaćivati po prestanku okolnosti koja je dovela do prestanka."

Članak 8.

U članku 45. stavku 1. riječ: "volontiranja" zamjenjuje se riječima: "stručnog osposobljavanja za rad bez zasnivanja radnog odnosa".

Članak 9.

U članku 47. stavku 1. podstavku 7. riječi: "volonterskog rada" zamjenjuje se riječima: "stručnog osposobljavanja za rad bez zasnivanja radnog odnosa".

Članak 10.

U članku 48. stavku 1. podstavku 8. riječi: "prijevremenu starosnu mirovinu," brišu se, a iza riječi: "obiteljsku mirovinu" dodaju se riječi: "koja joj se isplaćuje".

Članak 11.

Pravo na produženu novčanu naknadu iz članka 7. ovoga Zakona može ostvariti nezaposlena osoba koja uvjete za ostvarivanje prava iz članka 7. stavka 1. ovoga Zakona ostvari nakon stupanja na snagu ovoga Zakona.

Članak 12.

Iza članka 69. dodaje se članak 69a. koji glasi:

"Zavod će na zahtjev tijela državne i javne uprave, te javnih ustanova osigurati dostupnost podataka o nezaposlenim osobama koje vodi u svojoj evidenciji, poštujući propise o zaštiti osobnih podataka."

Članak 13.

Korisnicima prava za vrijeme nezaposlenosti koji su do dana stupanja na snagu ovoga Zakona ta prava ostvarili prema propisima o zapošljavanju koji su se primjenjivali do toga dana, osiguravaju se ta prava u opsegu i trajanju prema propisima o zapošljavanju temeljem kojih su ta prava stekli.

Članak 14.

(1) Zahtjevi za ostvarivanje prava za vrijeme nezaposlenosti podnijeti do dana stupanja na snagu ovoga Zakona, dovršit će se prema propisima koji su se primjenjivali do toga dana, ako ovim Zakonom određeno pravo nije uređeno na povoljniji način.

(2) Žalbeni postupci koji nisu pravomoćno dovršeni do stupanja na snagu ovoga Zakona, dovršit će se po propisima koji su važili do stupanja na snagu ovoga Zakona.

Članak 15.

Danom stupanja na snagu ovoga Zakona, prestaje važiti Zakon o dopunama Zakona o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti (Narodne novine, broj 94/09).

Članak 16.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmog dana od dana objave u „Narodnim novinama“.

OBRAZLOŽENJE

I. RAZLOZI ZBOG KOJIH SE ZAKON DONOSI I PITANJA KOJA SE NJIME RJEŠAVAJU

Važeći Zakon o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti donesen je u Hrvatskome saboru 2. srpnja 2008. godine i objavljen je u Narodnim novinama, broj 80/08, te je dopunjen Zakonom o dopunama Zakona o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti 30. srpnja 2009. godine, koji je objavljen u Narodnim novinama broj 94/09.

Tijekom primjene Zakona uočena je učestala potreba tumačenja odredbi o poslovima posredovanja za povremeni rad redovnih učenika u zemlji, a koje mogu uz odobrenje Ministarstva gospodarstva, rada i poduzetništva obavljati srednjoškolske ustanove ukoliko ispune propisane uvjete. Postojeća odredba nije precizno definirala za koje učenike srednjoškolska ustanova može obavljati poslove posredovanja odnosno da li po dobivenoj dozvoli može posredovati za cjelokupnu populaciju redovnih učenika ili samo za učenike koji su njeni polaznici redovnog obrazovanja. S obzirom na okolnost da su neke srednjoškolske ustanove u praksi obavljale poslove posredovanja iako same nisu imale niti jednog redovnog učenika u svojim obrazovnim programima ili su posredovale i za redovne učenike drugih srednjoškolskih ustanova koje su nekad bili i izrazito prostorno udaljeni, u cilju dodatne zaštite u pravilu maloljetnih redovnih učenika predlaže se izmjenom odredbe izrijekom propisati da srednjoškolska ustanova poslove posredovanja može obavljati za svoje redovne učenike. Kako bi se ipak omogućio povremeni rad i onih učenika koji pohađaju srednjoškolske ustanove koje ne žele ili nemaju uvjete za obavljanje poslova posredovanja, ovim se prijedlogom predlaže da srednjoškolska ustanova može posredovati i za učenike drugih srednjoškolskih ustanova s područja iste županije, ali na temelju pisanog sporazuma kojeg su dužne dostaviti ministarstvu nadležnom za rad. Potreba uspostave evidencije o području i opsegu poslova posredovanja kojeg obavlja srednjoškolska ustanova neophodna je zbog učinkovitijeg nadzora nad povremenim radom učenika i sprečavanja mogućih zloupotreba ovog instituta.

Osim toga, nakon donošenja Zakona o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti, usvojen je i novi Zakon o radu (Narodne novine, broj 149/09) kojim je u radno pravnom smislu bitno izmijenjen do tada postojeći institut "volonterskog rada". Naime, kako je u međuvremenu područje volonterskog rada uređeno posebnim propisom to je Zakon o radu, u slučajevima kada je stručni ispit ili radno iskustvo propisom utvrđeno kao uvjet za obavljanje poslova radnog mjesta određenog zanimanja, zadržao mogućnost stručnog osposobljavanja za rad bez zasnivanja radnog odnosa. U tom smislu ovim se zakonskim prijedlogom ujedno predlaže i usklađivanje terminologije Zakona o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti sa Zakonom o radu.

Duboka gospodarska kriza snažno je utjecala na hrvatsko tržište rada tijekom 2009. i 2010. godine. Značajno opadanje proizvodnje dovelo je do bitnog smanjenja zaposlenosti i povećanja nezaposlenosti. Prema podacima Državnog zavoda za statistiku, broj registriranih zaposlenih smanjio se s 1.517.783 u kolovozu 2009. godine na 1.440.603 u istom mjesecu 2010. godine. Riječ je o smanjenju zaposlenosti od 5,1%. Broj nezaposlenih na evidenciji Hrvatskog zavoda za zapošljavanje tijekom spomenutog se razdoblja povećao s 251.005 na 283.330, odnosno 12,9%.

Osobito je zabrinjavajući relativni opseg dugotrajne nezaposlenosti. Udio nezaposlenih dulje od jedne godine u ukupnom broju registriranih nezaposlenih krajem kolovoza 2010. godine iznosio je 51,0%. Podaci pokazuju da je dugotrajna nezaposlenost povezana s nižom razinom obrazovanosti i s višom životnom dobi.

Relativni opseg dugotrajne nezaposlenosti moguće je smanjivati obrazovnim mjerama aktivne politike zapošljavanja radi obnove, dopune ili promjene radnih znanja i vještina nezaposlenih osoba u cilju povećanja njihove zapošljivosti. Stoga se predlaže mogućnost značajnijeg poticanja sudjelovanja nezaposlenih osoba u obrazovnim mjerama, smanjenjem pune novčane naknade nakon određenog perioda, kako bi se nižom naknadom dodatno stimuliralo uključivanje u obrazovanje i radnu aktivaciju. Naime, obzirom da je pretežiti broj tih nezaposlenih osoba ujedno i niže obrazovne razine, smanjenje naknade u drugom periodu dodatno bi stimulirao obrazovanje tijekom kojeg nezaposlena osoba ne prima novčanu naknadu već novčanu pomoć u visini neoporezive stipendije (sada 1.600 kuna) što je mnogo povoljnije, obzirom da to na neki način omogućuje i produženje trajanja prava na novčanu naknadu jer se nakon prestanka obrazovnog programa nastavlja isplaćivati utvrđena novčana naknada. Osim toga obrazovni programi i radna aktivaciju putem javnih radova ujedno onemogućuje uključivanje nezaposlene osobe u područje sive ekonomije. Stoga se ovim zakonskim prijedlogom predlaže da novčana naknada u prvih 90 dana iznosi 70%, a za preostalo vrijeme 35% osnovice koja se utvrđuje kao prosjek obračunate plaće, umanjen za doprinose za obvezna osiguranja ostvaren u tromjesečnom razdoblju koje je prethodilo prestanku radnog odnosa. Na ovaj bi način radnici iz prerađivačke industrije, čiji je priliv u nezaposlenost tijekom 2009. godine bio i najbrojniji, prema svojoj prosječnoj plaći od 6.618,00 kuna (osnovica je tada 5.294,00 kune) ostvarili novčanu naknadu u visini od 3.706,00 kuna u prvih 90 dana nezaposlenosti, te 1.853,00 kuna u preostalom periodu. Međutim, kako bi prema ovom prijedlogu radnici koji bi u nezaposlenost ušli s minimalnom plaćom ostvarili u prvih 90 dana novčanu naknadu u visini od 1.575,84 kuna, a preostalo vrijeme 787,92 kuna, ovim se prijedlogom ujedno određuje i najniži iznos novčane naknade radi očuvanja socijalne i egzistencijalne sigurnosti nezaposlenih osoba. Stoga se predlaže da najniža novčana naknada ne može biti niža od 50% od visine minimalne plaće umanjene za doprinose za obvezna osiguranja, što bi sada iznosilo 1.125,60 kuna. Kako bi ovakav izračun naknade bio primjenjiv odmah po stupanju na snagu ovog Prijedloga istim se ujedno predlaže stavljanje van pravne snage Zakona o dopunama Zakona o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti (Narodne novine br. 94/09.) kojim je privremeno najviši iznos novčane naknade vezan uz institut minimalne plaće. Spomenutom dopunom je posredno gotovo izjednačen iznos novčanih naknada za sve nezaposlene osobe koje su ušle u nezaposlenost i ostvarile novčanu naknadu u drugoj polovini 2009. godine i tijekom 2010. godine.

S druge strane predlaže se mogućnost produženja prava na novčanu naknadu nakon pada u dugotrajnu nezaposlenost na vrijeme od jednog do četiri mjeseca na obrnuto proporcionalni način u odnosu na ostvareno vrijeme trajanja novčane naknade, kako bi se dodatno osigurao egzistencijalni minimum dugotrajno nezaposlenim osobama. Tako će pravo na produženje novčane naknade u dužem periodu ostvariti osobe koje su pale u dugotrajnu nezaposlenost, a novčanu naknadu su primale u kraćem trajanju.

Slijedom usvojenih srednjoročnih mjera gospodarskog oporavka Vlade Republike Hrvatske na području mirovinskog osiguranja, prilikom ovih predloženih izmjena nužno je voditi brigu i o promjenama koje će se slijedom izmjena mirovinskih propisa reflektirati na

području tržišta rada. Predloženim izmjenama Zakona o mirovinskom osiguranju postupno će se u prijelaznom razdoblju izjednačavati zakonska dob za stjecanje starosne mirovine i prijevremene starosne mirovine za žene, te će se većim faktorom umanjena penalizirati odlazak u prijevremenu starosnu mirovinu. Slijedom predloženog umanjena ostvarene visine prijevremene mirovine, bez mogućnosti da se ista reizračuna nakon ispunjenja zakonske dobi za starosnu mirovinu, otvara pitanje mogućnosti ostanka na tržištu rada osoba koje su stekle uvjet za prijevremenu starosnu mirovinu, kao i pitanje zakonskih uvjeta za ostvarivanje prava na novčanu naknadu do zaposlenja, uređenu Zakonom o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti.

Obzirom da je ostvarivanje prava iz mirovinskog osiguranja osobno pravo, zbog značajnijeg umanjena visine prijevremene starosne mirovine, faktorom od 0,34 do 0,15 za svaki nedostajući mjesec do zakonske dobi za starosnu mirovinu, više nije održivo sadašnje rješenje nemogućnosti prijave osobe koja je stekla uvjete za prijevremenu starosnu mirovinu u evidenciju nezaposlenih odnosno njeno brisanje iz evidencije i gubitak prava na novčanu naknadu kada stekne uvjete za prijevremeno umirovljenje. Ukoliko se višim penaliziranjem prijevremenog umirovljenja želi postići duže zadržavanje osoba u svijetu rada, tada se tim osobama mora omogućiti i aktivno traženje posla putem svih usluga i aktivnosti koja pruža Hrvatski zavod za zapošljavanje odnosno mora im se omogućiti i prijava u evidenciju nezaposlenih i zadržavanje na tom tržištu rada do stjecanja uvjeta za punu starosnu mirovinu. Slijedom navedenog ovim se zakonskim prijedlogom predlaže brisanje sada propisanog razloga stečenih uvjeta za prijevremenu starosnu mirovinu kao prepreke za prijavu u evidenciju nezaposlenih osoba, kao i razloga za brisanje osobe iz evidencije i prestanka prava na novčanu naknadu.

Slijedom opisanog dužeg zadržavanja osoba na tržištu rada, spomenute promjene utjecat će i na povećanje broja nezaposlenih osoba koje će ostvarivati prava po osnovi nezaposlenosti u produženom trajanju do pet godina. Obzirom da podaci ukazuju na to da se slijedom stjecanja prava na prijevremenu starosnu mirovinu godišnje u prosjeku briše iz evidencije nezaposlenih oko 7.000 osoba, to se može procijeniti da će od početka primjene predloženih izmjena broj nezaposlenih rasti aritmetičkom progresijom uvećavajući se svake godine za oko 7.000 nezaposlenih osoba više (prva godina 7.000, druga godina 14.000, treća godina 21.000, četvrta godina 28.000 i peta godina 35.000). Ocjenjujući pritom i podatak da je 57,3% osoba (odnosno 4.512 osoba), koje su iz evidencije nezaposlenih brisani zbog stečenih uvjeta za prijevremenu starosnu mirovinu, ujedno koristilo i pravo na novčanu naknadu do zaposlenja (tzv. "trajnu novčanu naknadu") nagli rast troškova produženja trajanja prava na novčanu naknadu do zaposlenja odnosno sada do stjecanja uvjeta za punu starosnu mirovinu prema sada propisanom uvjetu njenog stjecanja je fiskalno neodrživ. Naime, novčanu naknadu do zaposlenja prema sadašnjem zakonskom rješenju ostvaruje nezaposlena osoba koja je na radu provela više od 32 godine, a sadašnji podaci pokazuju da 54,4% sadašnjih korisnika novčane naknade do zaposlenja pripada dobnoj skupini do 54 godine života. Slijedom navedenog zadržavanje samo jednog uvjeta ostvarenog staža osiguranja značilo bi da osobe koje u nezaposlenost uđu i s manje od 50 godina života ostvare pravo na "trajnu novčanu naknadu" do 65 godine života odnosno punih 15 godina, što bi i dodatno destimuliralo njihovo uključivanje u mjere obrazovanja, radnu aktivaciju i zapošljavanje. Stoga se predlaže da pravo na novčanu naknadu do zaposlenja mogu steći nezaposlene osobe koje su na radu provele 32 godine, ali uz kumulativni uvjet da toj osobi nedostaje do 5 godina do ispunjenja uvjeta dobne granice za stjecanje prava na starosnu mirovinu. Na ovaj se način novčanom naknadom do zaposlenja štite starije nezaposlene osobe, dok se nezaposleni mlađe

dobi određenim trajanjem novčane naknade prema propisanim kriterijima stimuliraju na dodatno obrazovanje, radnu aktivaciju i zapošljavanje.

II. OBJAŠNJENJE POJEDINIH ODREDBI

Članak 1.

Tijekom primjene Zakona o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti (Narodne novine, br. 80/08) uočena je učestala potreba tumačenja odredbi o poslovima posredovanja za povremeni rad redovnih učenika u zemlji, a koje mogu uz odobrenje Ministarstva gospodarstva, rada i poduzetništva obavljati srednjoškolske ustanove ukoliko ispune propisane uvjete. Postojeća odredba nije precizno definirala za koje učenike srednjoškolska ustanova može obavljati poslove posredovanja odnosno da li po dobivenoj dozvoli može posredovati za cjelokupnu populaciju redovnih učenika ili samo za učenike koji su njeni polaznici redovnog obrazovanja. Obzirom na okolnost da su neke srednjoškolske ustanove u praksi obavljale poslove posredovanja iako same nisu imale niti jednog redovnog učenika u svojim obrazovnim programima ili su posredovale i za redovne učenike drugih srednjoškolskih ustanova koje su nekad bili i izrazito prostorno udaljeni, u cilju dodatne zaštite u pravilu maloljetnih redovnih učenika predlaže se izmjenom odredbe propisati da srednjoškolska ustanova poslove posredovanja može obavljati za svoje redovne učenike. Kako bi se ipak omogućio povremeni rad i onih učenika koji pohađaju srednjoškolske ustanove koje ne žele ili nemaju uvjete za obavljanje poslova posredovanja, ovim se prijedlogom predlaže da srednjoškolska ustanova može posredovati i za učenike drugih srednjoškolskih ustanova s područja iste županije, ali na temelju pisanog sporazuma kojeg su dužne dostaviti ministarstvu nadležnom za rad.

Članci 2. i 3.

Slijedom predloženih izmjena Zakona o mirovinskom osiguranju doći će do značajnijeg umanjenja ostvarene visine prijevremene mirovine, bez mogućnosti da se ista reizračuna nakon ispunjenja zakonske dobi za starosnu mirovinu, zbog čega više nije održivo sadašnje rješenje nemogućnosti prijave osobe koja je stekla uvjete za prijevremenu starosnu mirovinu u evidenciju nezaposlenih kao i njeno brisanje iz evidencije nezaposlenih kada stekne uvjete za prijevremeno umirovljenje. Slijedom navedenog predlaže se brisanje sada propisanog razloga stečenih uvjeta za prijevremenu starosnu mirovinu kao prepreke za prijavu u evidenciju nezaposlenih osoba kao i njeno brisanje iz evidencije kada ostvari uvjete za prijevremeno umirovljenje. Također ovim se odredbama predlaže da se u evidenciju nezaposlenih mogu prijaviti i osobe koje su ostvarile pravo na obiteljsku mirovinu, ali im se ista ne isplaćuje, obzirom da se u praksi pojavljuju slučajevi da više nasljednika ostvari pravo na obiteljsku mirovinu, koja se ne isplaćuje svima razmjerno već samo jednom nasljedniku u manjem iznosu. Stoga nema razloga da se ostali korisnici obiteljske mirovine koji istu ne ostvaruju ne mogu prijaviti u evidenciju nezaposlenih osoba odnosno da se iz iste brišu samo po osnovi ostvarenog prava kojeg ujedno ne koriste.

Članak 4.

Ovom se odredbom predlaže da novčana naknada za preostalo vrijeme korištenja, odnosno nakon 90 dana iznosi 35% osnovice koja se utvrđuje kao prosjek obračunate plaće, umanjen za doprinose za obvezna osiguranja ostvaren u tromjesečnom razdoblju koje je prethodilo prestanku radnog odnosa, što je umanjenje dosadašnjeg postotka od 50%. Naime, obzirom da je pretežiti broj nezaposlenih osoba niže obrazovne razine, smanjenje naknade u drugom periodu dodatno bi stimulirao obrazovanje tijekom kojeg nezaposlena osoba ne prima

novčanu naknadu već novčanu pomoć u visini neoporezive stipendije (sada 1.600 kuna) što je mnogo povoljnije, obzirom da to na neki način omogućuje i produženje trajanja prava na novčanu naknadu jer se nakon prestanka obrazovnog programa nastavlja isplaćivati utvrđena novčana naknada. Osim toga obrazovni programi i radna aktivaciju putem javnih radova ujedno onemogućuje uključivanje nezaposlene osobe u područje sive ekonomije.

Članak 5.

Ovom se odredbom predlaže usklađivanje visine najviše novčane naknade u drugom periodu korištenja s visinom naknade koja se u drugom periodu utvrđuje u odnosu na osnovicu iz ostvarene plaće na način da ista ne može biti i više od 35% iznosa prosječne plaće isplaćene u gospodarstvu Republike Hrvatske u prethodnoj godinu prema posljednjem službeno objavljenom podatku. Međutim, kako bi prema ovom prijedlogu radnici koji bi u nezaposlenost ušli s minimalnom plaćom ostvarili u prvih 90 dana novčanu naknadu u visini od 1.575,84 kuna, a preostalo vrijeme 787,92 kuna, ovim se prijedlogom ujedno određuje i najniži iznos novčane naknade radi očuvanja socijalne i egzistencijalne sigurnosti nezaposlenih osoba. Stoga se predlaže da najniža novčana naknada ne može biti niža od 50% od visine minimalne plaće umanjene za doprinose za obvezna osiguranja, što bi sada iznosilo 1.125,60 kuna.

Članak 6.

Predlaže se da pravo na novčanu naknadu do zaposlenja mogu steći nezaposlene osobe koje su na radu provele 32 godine, ali uz kumulativni uvjet da toj osobi nedostaje do 5 godina do ispunjenja uvjeta dobne granice za stjecanje prava na starosnu mirovinu. Naime zbog dužeg zadržavanja osoba na tržištu rada te promjene utjecat će i na povećanje broja nezaposlenih osoba koje će ostvarivati prava po osnovi nezaposlenosti u produženom trajanju do pet godina. Naime, novčanu naknadu do zaposlenja prema sadašnjem zakonskom rješenju ostvaruje nezaposlena osoba koja je na radu provela više od 32 godine, a sadašnji podaci pokazuju da 54,4% sadašnjih korisnika novčane naknade do zaposlenja pripada dobnoj skupini do 54 godine života. Slijedom navedenog zadržavanje samo jednog uvjeta ostvarenog staža osiguranja značilo bi da osobe koje u nezaposlenost uđu i s manje od 50 godina života ostvare pravo na "trajnu novčanu naknadu" do 65 godine života, odnosno punih 15 godina, što bi i dodatno destimuliralo njihovo uključivanje u mjere obrazovanja, radnu aktivaciju i zapošljavanje. Na ovaj se način novčanom naknadom do zaposlenje štite starije nezaposlene osobe, dok se nezaposleni mlađe dobi određenim trajanje novčane naknade prema propisanim kriterijima stimuliraju na dodatno obrazovanje, radnu aktivaciju i zapošljavanje.

Članak 7.

Ovom se odredbom predlaže mogućnost produženja prava na novčanu naknadu nakon pada u dugotrajnu nezaposlenost na vrijeme od jednog do četiri mjeseca na obrnuto proporcionalni način u odnosu na ostvareno vrijeme trajanja novčane naknade, kako bi se dodatno osigurao egzistencijalni minimum dugotrajno nezaposlenim osobama. Tako će pravo na produženje novčane naknade u dužem periodu ostvariti osobe koje su pale u dugotrajnu nezaposlenost, a novčanu naknadu su primale u kraćem trajanju. Predložena odredba propisuje uvjete za ostvarenje prava na produženje novčane naknade kao i kriterije temeljem kojih se utvrđuje trajanje prava na produženu novčanu naknadu.

Ovom se odredbom predlaže mogućnost produženja prava na novčanu naknadu nakon pada u dugotrajnu nezaposlenost na vrijeme od jednog do četiri mjeseca na obrnuto proporcionalni način u odnosu na ostvareno vrijeme trajanja novčane naknade, kako bi se dodatno osigurao egzistencijalni minimum dugotrajno nezaposlenim osobama. Tako će pravo na produženje novčane naknade u dužem periodu ostvariti osobe koje su pale u dugotrajnu nezaposlenost, a

novčanu naknadu su primale u kraćem trajanju. Predložena odredba propisuje uvjete za ostvarenje prava na produženje novčane naknade kao i kriterije temeljem kojih se utvrđuje trajanje prava na produženu novčanu naknadu.

Članci 8. i 9.

Slijedom promjena zakonske terminologije novog Zakona o radu kojim je institut volonterskog rada zamijenjen institutom stručnog osposobljavanja za rad bez zasnivanja radnog odnosa, ovim se horizontalno usklađuje terminologija Zakona o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti sa Zakonom o radu obzirom da je područje volonterskog rada sada uređeno posebnim propisom.

Članak 10.

Slijedom prijedloga odredbi članaka 2. i 3. ovoga zakonskog prijedloga, ovom se odredbom omogućuje da nezaposlene osobe koje ostvaruju pravo na novčanu naknadu istu i nadalje primaju iako su stekle uvjet za prijevremenu starosnu mirovinu ili ostvarile obiteljsku mirovinu koja im se ne isplaćuje.

Članak 11.

Završna odredba kojom se propisuje da će pravo na produženu novčanu naknadu ostvariti nezaposlene osobe koje uvjete za produženje steknu nakon stupanja na snagu ovoga Zakona.

Članak 12.

Odredba kojom se stvaraju preduvjeti za provedbu mjere objedinjavanja i razmjene svih podataka vezanih uz ostvarivanje svih materijalnih prava iz sustava socijalne sigurnosti punom primjenom osobnog identifikacijskog broja građana, poštujući pri tom naravno i propise o zaštiti osobnih podataka.

Članci 13. i 14.

Prijelazne i završne odredbe kojima se uređuje pitanje već ostvarenih prava do dana stupanja na snagu ovoga Zakona i pitanje primjene mjerodavnog materijalnog prava u postupcima koji su u tijeku.

Članak 15.

Određuje se prestanak važenja Zakona o dopunama Zakona o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti („Narodne novine“ broj 94/09).

Članak 16.

Određuje se stupanje na snagu ovoga Zakona, usklađeno s izmjenama mirovinskih propisa.

III. OCJENA I IZVORI POTREBNIH SREDSTAVA ZA PROVOĐENJE ZAKONA

Za provedbu Zakona o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti sredstva za financiranje djelatnosti zapošljavanja osiguravaju se od doprinosa za zapošljavanje, kojeg za osiguranje u slučaju nezaposlenosti po stopi od 1,70 odnosno 1,60 posto uplaćuju poslodavci na plaće radnika. Za materijalno osiguranje za vrijeme nezaposlenosti u Državnom proračunu je na razdjelu Hrvatskog zavoda za zapošljavanje prema iznesenim podacima za 2010. godinu planirano ukupno 1,56 milijardi kuna.

S obzirom na uvodno opisane predložene izmjene vezane uz duže zadržavanje osoba u svijetu rada i na tržištu rada, a sve do stjecanja uvjeta za punu starosnu mirovnu, za primjenu ovog zakonskog prijedloga potrebno je osigurati dodatna sredstva u slijedećim godinama po godišnjem rastu od oko 9 milijuna kuna godišnje, a koja se mogu osigurati unutarnjom preraspodjelom sredstava iz postignutih ušteda mirovinskih troškova, koji će se postići uvećanim umanjnjem visine prijevremenih mirovina.

Predložene izmjene vezane uz produženje prava na novčanu naknadu od jednog do četiri mjeseca fiskalno su neutralne, s obzirom da će se potrebna sredstva od oko 150 milijuna kuna osiguravati ostvarenom uštedom na izmjeni visine novčane naknade u drugom periodu korištenja u visini od oko 180 milijuna kuna. To znači da od 01. siječnja 2011. godine na razini proračunske godine neće trebati osiguravati dodatna sredstva za pravo na produženje novčane naknade, ali će dodatna sredstva biti potrebno osigurati u ovoj godini, nakon što ovaj Zakon stupi na snagu. To stoga što je od 01. siječnja 2009. godine, na temelju Zakona o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti („Narodne novine“ broj 80/08) pravo na novčanu naknadu steklo oko 15 tisuća nezaposlenih osoba, od kojih bi oko dvije trećine moglo podnijeti i zahtjev za produženje prava na novčanu naknadu u ovoj godini od trenutka kada bi se počeo primjenjivati institut produženja. Pod pretpostavkom da bi početak primjene ovog Zakona bio u studenom 2010. godine, prve bi se isplate produžene novčane naknade vršile u prosincu, dok bi se preostali trošak produžene novčane naknade prenio u slijedeću godinu. Slijedom navedenog i pod pretpostavkom da bi oko 10 tisuća nezaposlenih osoba podnijelo zahtjev za produženje prava na novčanu naknadu u studenom, tijekom prosinca bi trebalo isplatiti oko 18 milijuna dodatnih kuna, a što predstavlja početni trošak primjene prava na produženu novčanu naknadu jer će veliki broj osoba odjednom steći to pravo.

IV. RAZLIKE IZMEĐU RJEŠENJA KOJA SE PREDLAŽU U ODNOSU NA RJEŠENJA IZ PRIJEDLOGA ZAKONA I RAZLOZI ZBOG KOJIH SU TE RAZLIKE NASTALE

Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti razlikuje se od Prijedloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti koji je bio na prvom čitanju u Hrvatskom saboru po tome što je veći broj primjedaba i prijedloga danih tijekom rasprave u Hrvatskom saboru usvojene i ugrađene u Konačni prijedlog zakona.

Razlike u ovom Konačnom prijedlogu zakona u odnosu na Prijedlog zakona koji je bio na prvom čitanju u Hrvatskom saboru su slijedeće:

Člankom 1. Konačnog prijedloga mijenja se članak 3. stavak 4. Zakona o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti na način da se propisuje da srednjoškolske ustanove poslove posredovanja za povremeni rad učenika tijekom školskih praznika mogu obavljati za svoje redovne učenike, a iznimno i za učenike drugih srednjoškolskih ustanova s područja iste županije, koje ne žele ili ne ispunjavaju uvjete za obavljanje poslova posredovanja, na temelju pisanog sporazuma kojeg su dužne dostaviti ministarstvu nadležnom za rad.

Člankom 5. Konačnog prijedloga mijenja se članak 43. stavak 2. na način da se propisuje najniži iznos novčane naknade u visini koja ne može biti niža od 50% iznosa

minimalne plaće, umanjene za doprinose za obvezna osiguranja utvrđene posebnim propisom, osim u slučaju kada se visina novčane naknade određuje prema postotku vremena provedenom na radu.

Člankom 7. Konačnog prijedloga kojim se dodaje novi članak 44.a Zakonu o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti dodatno se određuje da pravo na produženje trajanja prava na novčanu naknadu ostvaruju samo one nezaposlene osobe koje su novčanu naknadu stekle i u cijelosti iskoristile temeljem Zakona o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti („Narodne novine“ broj 80/08), a ne i one osobe koje su je stekle i u cijelosti iskoristile temeljem ranijih propisa o zapošljavanju. Stavkom 6. istog članka utvrđuje se da pravo na produženje novčane naknade pripada nezaposlenoj osobi od dana podnošenja zahtjeva za produženje tog prava.

Člankom 12. Konačnog prijedloga kojim se dodaje novi članak 69.a Zakonu propisuje se obveza Hrvatskom zavodu za zapošljavanje da na zahtjev tijela državne i javne uprave, te javnih ustanova osigura dostupnost podataka o nezaposlenim osobama koje vodi u evidenciji, poštujući pri tom propise o zaštiti osobnih podataka.

Člankom 13. Konačnog prijedloga preciznije se propisuje da se korisnicima prava za vrijeme nezaposlenosti koji su do dana stupanja na snagu ovoga Zakona ta prava ostvarili prema propisima o zapošljavanju koji su se primjenjivali do toga dana, osiguravaju ta prava u opsegu i trajanju prema propisima o zapošljavanju temeljem kojih su ta prava stekli.

Člankom 16. Konačnog prijedloga propisuje se njegovo stupanje na snagu osmog dana od dana objave u „Narodnim novinama“.

V. OBRAZLOŽENJE PRIJEDLOGA I MIŠLJENJA KOJA NISU PRIHVAĆENA

Tijekom prvog čitanja Prijedloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o posredovanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti je u okviru rasprave iznijet prijedlog da se i obrtnicima omogući korištenje prava po osnovi nezaposlenosti utvrđene navedenim Zakonom. Navedeni prijedlog nije prihvaćen i ugrađen u Konačni prijedlog iz razloga što nije sukladan načelima, koncepciji i ciljevima Zakona o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti. To stoga što propisana prava spomenutog Zakona ostvaruju samo oni radnici koji su u nezaposlenost ušli bez svoje volje ili svoje krivnje, dakle ne i oni radnici koji su prekinuli radni odnos svojom krivnjom ili voljom na temelju otkaza skrivljenog ponašanjem radnika odnosno sporazuma s poslodavcem ili otkaza kojeg je dao radnik. Obzirom da obrtnici samostalno raspolažu svojim statusom samozaposlene osobe to i samostalno odlučuju o prestanku tog statusa i eventualnog ulaska u nezaposlenost, zbog čega nisu obveznici plaćanja doprinosa za zapošljavanje po posebnim propisima o doprinosima za obvezna osiguranja.

VI. TEKST ODREDBI KOJE SE MIJENJAJU, ODNOSNO DOPUNJUJU

Članak 3.

(1) Djelatnosti iz članka 1. ovoga Zakona obavlja Zavod u skladu s ovim Zakonom i drugim propisima.

(2) Djelatnosti iz članka 1. ovoga Zakona, osim osiguranja za slučaj nezaposlenosti, mogu obavljati i pravne osobe kao trgovačka društva, a fizičke osobe kao samostalnu

djelatnost.

(3) Pravne i fizičke osobe koje obavljaju djelatnosti iz članka 1. ovoga Zakona uz iste mogu obavljati samo djelatnosti istraživanja tržišta i ispitivanja javnog mijenja.

(4) Iznimno od stavka 2. i 3. ovoga članka srednjoškolske ustanove mogu obavljati samo poslove posredovanja za povremeni rad redovnih učenika u zemlji.

(5) Pravne i fizičke osobe iz stavka 2. ovoga članka obavljaju djelatnosti posredovanja pri zapošljavanju za tražitelje zaposlenja bez naknade, te djeluju nepristrano u odnosu na tražitelje zaposlenja i poslodavce.

(6) Pravne i fizičke osobe iz stavka 2. ovoga članka dužne su podatke iz evidencije koju vode dostaviti ministarstvu nadležnom za rad.

(7) Odredbe ovoga Zakona ne primjenjuju se na posredovanje pri zapošljavanju pomoraca koje je uređeno posebnim propisima.

Članak 10.

Nezaposlenom osobom u smislu ovoga Zakona smatra se osoba sposobna ili djelomično sposobna za rad, u dobi od 15 do 65 godina koja nije u radnom odnosu, aktivno traži posao i raspoloživa je za rad, te ako:

1) ne ostvari mjesečni primitak od pružanja usluga prema posebnim propisima ili ne ostvari mjesečni primitak, odnosno dohodak od druge samostalne djelatnosti prema propisima o porezu na dohodak, a koji je veći od najniže mjesečne osnove na koju se obračunavaju doprinosi za obvezna osiguranja prema posebnim propisima,

2) nema registrirano trgovačko društvo ili drugu pravnu osobu, odnosno nema više od 25% udjela u trgovačkom društvu ili drugoj pravnoj osobi,

3) nema registrirani obrt, slobodno zanimanje ili djelatnost poljoprivrede i šumarstva,

4) nije osigurana kao poljoprivrednik po propisima o mirovinskom osiguranju,

5) nije zaposlena prema posebnim propisima,

6) nije korisnik mirovine, osim korisnika mirovine koji ostvari pravo na invalidsku mirovinu na temelju profesionalne nesposobnosti za rad,

7) ne ispunjava uvjete za prijevremenu starosnu mirovinu i starosnu mirovinu,

8) nije redovni učenik ili student.

Članak 17.

(1) Zavod prestaje voditi osobu kao nezaposlenu u evidenciji, ako ta osoba:

1) zasnjuje radni odnos,

2) ostvari mjesečni primitak od pružanja usluga prema posebnim propisima ili ostvari mjesečni primitak, odnosno dohodak od druge samostalne djelatnosti prema propisima o porezu na dohodak, a koji je veći od najniže mjesečne osnove na koju se obračunavaju doprinosi za obvezna osiguranja prema posebnim propisima,

3) obavlja posao bez potvrde, ugovora, odnosno rješenja na temelju kojeg radi,

4) registrira trgovačko društvo ili drugu pravnu osobu, odnosno stekne više od 25% udjela u trgovačkom društvu ili drugoj pravnoj osobi,

5) registrira obrt, slobodno zanimanje ili djelatnost poljoprivrede i šumarstva,

6) postane poljoprivredni osiguranik po propisima o mirovinskom osiguranju,

7) zaposli se prema posebnim propisima,

8) ispuni uvjete za prijevremenu starosnu mirovinu, starosnu mirovinu, odnosno ostvari obiteljsku mirovinu ili ostvari invalidsku mirovinu zbog opće nesposobnosti za rad,

9) ima utvrđenu opću nesposobnost za rad,

10) obavlja volonterski rad prema propisima o radu,

11) ostvari prava na roditeljsku, roditeljsku, posvojiteljsku ili skrbničku poštedu od rada po posebnom propisu,

12) postane redovni učenik ili student,

13) nastupi na dragovoljno služenje vojnog roka,

14) bude pritvorena,

15) nastupi na izdržavanje kazne zatvora,

16) navrš 65 godina života,

17) bude uključena u program obrazovanja od strane Zavoda do isteka toga programa,

18) odbije se uključiti u obrazovanje ili bez opravdanog razloga prekine, odnosno ne završi obrazovanje koje je sukladno njezinim procijenjenim psihofizičkim mogućnostima organizirao i troškove snosi Zavod u cilju povećanja njene mogućnosti zapošljavanja,

19) se ne javi Zavodu u dva uzastopna mjeseca, a ne obavijesti Zavod o opravdanim razlozima nejavljanja,

20) ne ispunjava uvjete o aktivnom traženju posla i raspoloživosti za rad u skladu sa člankom 11. ovoga Zakona,

21) se odjavi s evidencije.

(2) Zavod prestaje voditi osobu kao nezaposlenu u evidenciji ako ta osoba ne prihvati ponuđena zaposlenja u okviru stečene stručne spreme i radnog iskustva do utvrđivanja profesionalnog plana iz članka 21. ovoga Zakona, a nakon toga ponuđena zaposlenja iz utvrđenog profesionalnog plana ili ako svojim postupanjem uzrokuje odbijanje zaposlenja od strane poslodavca:

1) u mjestu prebivališta ili uobičajenog boravišta prema članku 12. ovoga Zakona,

2) izvan mjesta prebivališta ili uobičajenog boravišta udaljenom do 50 km pod uvjetom da poslodavac snosi troškove putovanja sredstvima javnog prijevoza ili organizira prijevoz na posao i s posla,

3) izvan mjesta prebivališta ili uobičajenog boravišta bez obzira na udaljenost pod uvjetom da je osiguran odgovarajući smještaj, osim ako odbije zaposlenje iz razloga što poslodavac redovno ne ispunjava obveze prema radnicima.

(3) Odredbe stavka 2. točke 2. i 3. ovoga članka ne odnose se na trudnicu, jednog od roditelja s djetetom do 8 godine života, jednog od roditelja djeteta s težim smetnjama u razvoju prema posebnom propisu ako je drugi roditelj zaposlen, jednog od roditelja s troje i više malodobne djece ako je drugi roditelj zaposlen, roditelja koji samostalno skrbi o djetetu do 15 godine života, osim ako dađe pisanu izjavu da prihvaća posao.

(4) Iznimno od odredbe stavka 2. ovoga članka Zavod će nezaposlenu osobu koja se vodi u evidenciji Zavoda duže od 12 mjeseci, prestati voditi kao nezaposlenu ako ta osoba ne prihvati ponuđeno zaposlenje koje odgovara njezinim procijenjenim psihofizičkim sposobnostima.

(5) Ministar nadležan za rad pravilnikom će propisati što se smatra odgovarajućim smještajem u smislu stavka 2. točke 3. ovoga članka.

Članak 42.

(1) Novčana naknada za prvih 90 dana korištenja iznosi 70%, a za preostalo vrijeme korištenja 50% od osnovice utvrđene prema odredbama članka 41. ovoga Zakona

(2) Osobama kojima je novčana naknada utvrđena sve do zaposlenja, odnosno nastupanja okolnosti iz članka 48. ovoga Zakona utvrđuje se visina novčane naknade za prvih

12 mjeseci korištenja prema stavku 1. ovoga članka, a za preostalo vrijeme korištenja u visini 40% od osnovice utvrđene prema odredbama članka 41. ovoga Zakona.

(3) Pravo na razliku do utvrđene visine novčane naknade iz stavka 1. i 2. ovoga članka ima nezaposlena osoba koja je stekla pravo na invalidsku mirovinu zbog profesionalne nesposobnosti za rad, kao i osoba koja je ostvarila naknadu po posebnom propisu u iznosu nižem od utvrđene novčane naknade.

(4) Utvrđena novčana naknada ostvaruje se u utvrđenoj visini za cijelo razdoblje trajanja prava.

Članak 43.

(1) Najviši iznos novčane naknade za prvih 90 dana korištenja ne može biti viši od 70%, a za preostalo vrijeme korištenja ne može biti viši od 50% iznosa prosječne plaće isplaćene u gospodarstvu Republike Hrvatske u prethodnoj godini prema posljednjem službeno objavljenom podatku.

(2) Osobama iz članka 42. stavka 2. ovoga Zakona najviši iznos novčane naknade nakon 12 mjeseci korištenja ne može biti viši od 40% iznosa prosječne plaće isplaćene u gospodarstvu Republike Hrvatske u prethodnoj godini prema posljednjem službeno objavljenom podatku.

Članak 44.

(1) Novčana naknada pripada nezaposlenoj osobi u trajanju od:

- 1) 90 dana ako je provela na radu od 9 mjeseci do 2 godine,
- 2) 120 dana ako je provela na radu više od 2 godine,
- 3) 150 dana ako je provela na radu više od 3 godine,
- 4) 180 dana ako je provela na radu više od 4 godine,
- 5) 210 dana ako je provela na radu više od 5 godina,
- 6) 240 dana ako je provela na radu više od 6 godina,
- 7) 270 dana ako je provela na radu više od 7 godina,
- 8) 300 dana ako je provela na radu više od 8 godina,
- 9) 330 dana ako je provela na radu više od 9 godina,
- 10) 360 dana ako je provela na radu više od 10 godina,
- 11) 390 dana ako je provela na radu više od 15 godina,
- 12) 420 dana ako je provela na radu više od 20 godina,
- 13) 450 dana ako je provela na radu više od 25 godina.

(2) Nezaposlena osoba koja je provela na radu više od 32 godine ima pravo na novčanu naknadu sve do ponovnog zaposlenja, odnosno nastupanja okolnosti iz članka 48. ovoga Zakona.

(3) Za utvrđivanje trajanja prava na novčanu naknadu iz stavka 1. i 2. ovoga članka u vrijeme provedeno na radu uračunava se vrijeme obveznog osiguranja po propisima o mirovinskom osiguranju ostvareno na temelju radnog odnosa u Republici Hrvatskoj i vrijeme koje je radnik proveo na bolovanju, odnosno roditeljskom, posvojiteljskom ili skrbničkom dopustu nakon prestanka radnog odnosa, odnosno službe, ako je za to vrijeme primao naknadu plaće prema propisima o zdravstvenom osiguranju.

Članak 45.

(1) Nezaposlenoj osobi koja ima pravo na novčanu naknadu može se, na njezin zahtjev, isplatiti naknada u jednokratnom iznosu ovisno o utvrđenom trajanju prava na naknadu prema članku 44. stavku 1. ovoga Zakona, radi zapošljavanja, samozapošljavanja i volontiranja prema propisima o radu.

(2) Iznimno od odredba stavka 1. ovoga članka nezaposlenoj osobi kojoj je trajanje prava na novčanu naknadu utvrđeno prema članku 44. stavku 2. ovog Zakona može se, na njezin zahtjev, isplatiti naknada u jednokratnom iznosu za razdoblje koje ne može biti duže od 2 godine od dana kada je podnesen zahtjev za isplatu novčane naknade u jednokratnom iznosu.

(3) Nezaposlena osoba, kojoj je jednokratno isplaćena novčana naknada, ne može se prijaviti Zavodu prije proteka vremena za koje je primila jednokratnu isplatu.

(4) Nezaposlena osoba, kojoj je novčana naknada isplaćena na način iz stavka 1. ovoga članka, može ponovno steći pravo na novčanu naknadu ako ispuni uvjet iz članka 37. stavka 1. ovoga Zakona.

(5) Za utvrđivanje trajanja prava na novčanu naknadu iz odredbe stavka 4. ovoga članka uračunava se u vrijeme provedeno na radu vrijeme obveznog osiguranja po propisima o mirovinskom osiguranju ostvareno na temelju radnog odnosa u Republici Hrvatskoj i vrijeme koje je radnik proveo na bolovanju, odnosno roditeljskom, posvojiteljskom ili skrbničkom dopustu nakon prestanka radnog odnosa, odnosno službe, ako je za to vrijeme primao naknadu plaće prema propisima o zdravstvenom osiguranju ostvarenog nakon proteka vremena za koje je nezaposlena osoba primila jednokratnu isplatu.

(6) Uvjete i način isplate naknade iz stavka 1. ovoga članka utvrđuje Upravno vijeće Zavoda.

Članak 47.

(1) Isplaćivanje novčane naknade obustavlja se korisniku:

1) za onoliko mjeseci koliko iznosi kvocijent koji se dobije dijeljenjem ukupno ostvarenog primitka, odnosno dohotka s najnižom mjesečnom osnovicom na koju se obračunavaju doprinosi za obvezna osiguranja prema posebnom propisu

2) ako se ne javi Zavodu jedanput mjesečno,

3) za vrijeme trajanja obrazovanja na koji ga uputi Zavod,

4) za vrijeme dragovoljnog služenja vojnog roka,

5) u tijeku izdržavanja kazne zatvora do 3 mjeseca,

6) za vrijeme pritvora,

7) za vrijeme volonterskog rada prema propisima o radu,

8) za vrijeme ostvarivanja prava na roditeljsku, posvojiteljsku ili skrbničku poštedu od rada po posebnom propisu.

(2) Korisniku novčane naknade iz stavka 1. ovoga članka nastavlja se isplaćivanje novčane naknade za ostatak razdoblja do kojeg je priznato pravo na ovu naknadu pod uvjetom da se prijavi Zavodu u roku od 30 dana po prestanku okolnosti koja je dovela do obustave.

Članak 48.

(1) Pravo na novčanu naknadu prestaje nezaposlenoj osobi ako:

1) zasnuje radni odnos,

2) istekne razdoblje za koje je imala pravo na novčanu naknadu,

3) obavlja posao bez potvrde, ugovora, odnosno rješenja na temelju kojeg radi,

4) registrira trgovačko društvo ili drugu pravnu osobu ili stekne više od 25% udjela u trgovačkom društvu ili drugoj pravnoj osobi,

5) registrira obrt, slobodno zanimanje ili djelatnost poljoprivrede i šumarstva,

6) postane poljoprivredni osiguranik po propisima o mirovinskom osiguranju,

7) se zaposli prema posebnim propisima,

8) ispunji uvjete za prijevremenu starosnu mirovinu, starosnu mirovinu, odnosno ostvari obiteljsku mirovinu, invalidsku mirovinu zbog opće nesposobnosti za rad ili ostvari invalidsku mirovinu zbog profesionalne nesposobnosti za rad u iznosu višem od utvrđene novčane naknade,

9) ima utvrđenu opću nesposobnost za rad,

10) ostvari naknadu po posebnim propisima u iznosu višem od utvrđene novčane naknade,

11) nastupi na izdržavanje kazne zatvora duže od 3 mjeseca,

12) navršiti 65 godina života,

13) odbije se uključiti u obrazovanje ili bez opravdanog razloga prekine, odnosno ne završi obrazovanje koje je sukladno njezinim procijenjenim psihofizičkim mogućnostima organizirao i troškove snosi Zavod u cilju povećanja njene mogućnosti zapošljavanja,

14) ne javi Zavodu u dva uzastopna mjeseca, a ne obavijesti Zavod o opravdanim razlozima nejavljanja,

15) ne ispunjava uvjete o aktivnom traženju posla i raspoloživosti za rad u skladu sa člankom 11. ovoga Zakona,

16) odjavi se s evidencije.

(2) Pravo na novčanu naknadu prestaje i nezaposlenoj osobi ako ta osoba ne prihvati ponuđena zaposlenja u okviru stečene stručne spreme i radnog iskustva do utvrđivanja profesionalnog plana iz članka 21. ovoga Zakona, a nakon toga ponuđena zaposlenja iz utvrđenog profesionalnog plana ili ako svojim postupanjem uzrokuje odbijanje zaposlenja od strane poslodavca:

1) u mjestu prebivališta ili uobičajenog boravišta prema članku 12. ovoga Zakona,

2) izvan mjesta prebivališta ili uobičajenog boravišta udaljenom do 50 km pod uvjetom da poslodavac snosi troškove putovanja sredstvima javnog prijevoza ili sam organizira prijevoz na posao i s posla,

3) izvan mjesta prebivališta ili uobičajenog boravišta bez obzira na udaljenost pod uvjetom da je osiguran odgovarajući smještaj, osim ako odbije zaposlenje iz razloga što poslodavac redovno ne ispunjava obveze prema radnicima.

(3) Izuzetno odredba stavka 2. točke 2. i 3. ovoga članka ne odnose se na trudnicu, jednog od roditelja s djetetom do 8 godine života, jednog od roditelja djeteta s težim smetnjama u razvoju po posebnom propisu ako je drugi roditelj zaposlen, jednog od roditelja s troje i više malodobne djece ako je drugi roditelj zaposlen, roditelja koji samostalno skrbi o djetetu do 15 godine života, osim ako daje pisanu izjavu da prihvća posao.

(4) Iznimno od odredbe stavka 2. ovoga članka pravo na novčanu naknadu prestaje i nezaposlenoj osobi koja se vodi u evidenciji Zavoda duže od 12 mjeseci, ako ta osoba ne prihvati ponuđeno zaposlenje koje odgovara njezinim procijenjenim psihofizičkim sposobnostima.